

5. Вольфтруб Л. И., Корабельников В. М., Гудошникова А. Е. Опыт модернизации отстойников и осветлителей на станциях водоподготовки // Водоснабжение и санитарная техника. – 2010. – № 5. – С. 47 – 50.

ОЦІНКА ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УКРАЇНИ, ЩО ВИПЛИВАЮТЬ З ПРОТОКОЛУ ПРО ВОДУ ТА ЗДОРОВ'Я

Миронюк В.О., Дупленко Ю.К., Карамушка В.І.

Національний університет «Києво-Могилянська Академія», Київ, Україна
vikamir@ukr.net

Протокол про воду і здоров'я до Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер 1992 року, ратифікований Україною у 2003 р., передбачає посилення діяльності на національному рівні та її координацію з відповідними програмами інших країн з тим, що мінімізувати, а з часом остаточно викоринити хвороби, що передаються водним шляхом або ж спричинені неякісною водою [1-3]. Для моніторингу виконання національних зобов'язань за цим Протоколом в Україні були розроблені й затверджені відповідні 15 національних цільових показників (НЦП) з індикаторами та контрольними термінами їх досягнення. НЦП використовують також для національного звітування перед Сторонами Протоколу.

Метою даної роботи була попередня оцінка виконання зобов'язань України, що випливають з Протоколу про воду та здоров'я, а матеріалами для аналізу послужили дані державної статистичної служби, національні звіти про стан питної води та питного водопостачання (зокрема, [4]), відповідні дані центральних та місцевих органів виконавчої влади.

Аналіз наукових, статистичних та інших джерел дозволив встановити наступне. Приблизно 25% українців вживають неякісну питну воду, через що ризикують захворіти на такі хвороби, як черевний тиф, гепатит А, лептоспіроз та ін. Водночас стан якості води з водойм I категорії, що використовуються як джерела централізованого водопостачання для населення, показує певну позитивну динаміку. Зокрема, кількість проб води, що не відповідають санітарно-хімічним та санітарно-бактеріологічним показникам, поволі зменшується, проте все ще не відповідає встановленим НЦП (рис. 1).

Спостерігається прогрес у виконанні НЦП щодо захворюваності на шигельози, ентерити та деякі інші хвороби. Випадки захворюваності на черевний тиф, вірусний гепатит А, які були виявлені впродовж 2009-2014 рр., не пов'язані з водним фактором передачі. Також було модернізовано необхідну кількість лабораторій, що належать закладам та установам державної санітарно-епідеміологічної служби.

НЦП 5 – «Забезпечення населення питною водою належної якості» не був досягнутий, хоча впродовж 1994-2010 рр. і надалі показники доступу до покращених джерел питної води та санітарії були вищими за середній світовий показник. Не зважаючи на такі високі показники, системи водопостачання та водовідведення України потребують модернізації і розбудови.

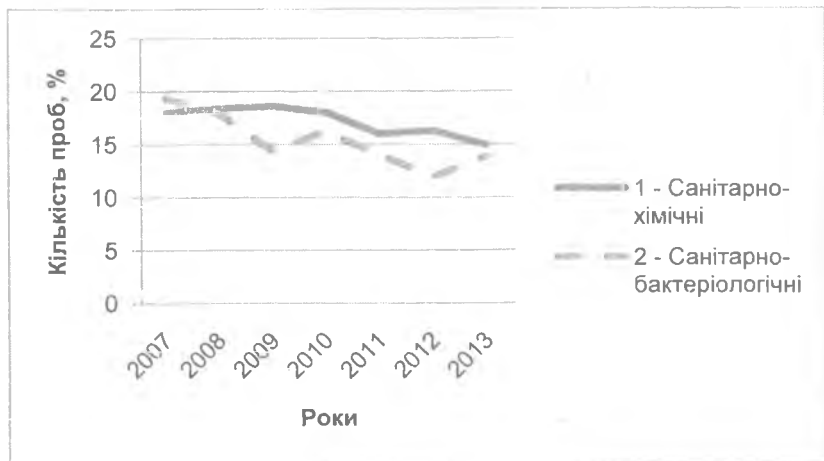

Рис.1. Питомі ваги досліджених проб води з водойм I категорії, які не відповідали санітарним нормам (%), в період 2007-2013 рр.

Певний прогрес спостерігається у виконанні НЦП 6 (забезпечення навчальних закладів питною водою), оскільки 93,5% дошкільних та 84,9% загальноосвітніх навчальних закладів у 2013-2015 р. мали доступ до якісної питної води [4].

Разом з тим, показник доступу до санітарних послуг досягнутий лише частково. У 2014 р. доступ до каналізації мали жителі всіх міст. В сільській місцевості ситуація залишалася складною: лише 47,9% селищ міського типу (загальна кількість 828) та 1,9% сільських населених пунктів (загальна кількість 27412) мали каналізацію. Ситуація з того часу не поліпшилася, а в деяких регіонах погіршилася, зокрема, на Сході України, що пов'язано в військовим конфліктом. Це означає, що сільське населення у своїй більшості все ще не має доступу до каналізації.

Стан централізованого водоочищення тісно пов'язаний з проблемами каналізації. На загал, частка населення, яке користується такими послугами, поступово збільшується. Незважаючи на те, що кількість

сільського населення, яке має доступ до каналізації, подвоїлася за останні 10 років, на загальний показник залишається дуже низьким. Для населення міст ситуація виглядає більш благополучною, оскільки переважна більшість населення має доступ до централізованого водопостачання й водовідведення, тому за останні роки цей показник для міського населення практично не змінився.

Щодо стану водопровідних мереж та каналізації, то системи значною мірою зношені й потребують ремонту, заміни та модернізації. На жаль, зважаючи на незначний відсоток замінених аварійних трубопроводів та темпи їх відновлення та ремонту, про суттєвий прогрес в цій царині говорити зарано. Загальна протяжність водопровідних мереж в Україні складала 141993 км (станом на у 2014 р.), з них майже 35% перебували в аварійному та ветхому стані. В такій ситуації не варто очікувати на підвищення ефективності роботи очисних споруд, навіть в умовах зменшення обсягів скидів стічних, шахтно-кар'єрних і колекторно-дренажних вод, які не очищені або ж недостатньо очищені.

Незважаючи на те, що станом на 2015 р. невиконаними залишаються більшість цільових показників Протоколу, певний прогрес на національному рівні спостерігається в усіх сферах діяльності, що врегульовуються Протоколом. Але повільний прогрес свідчить про те, що перед водогосподарським комплексом стоять значні завдання щодо забезпечення потреб населення і виробництва водою належної кількості і якості. Тому Протокол розглядається як важливий інструмент для забезпечення постачання питної води та адекватної санітарії для всіх шляхом поєднання сталого управління водними ресурсами та охорони здоров'я населення.

Література

1. Коротка доповідь щодо Протоколу про воду та здоров'я. К.: Мінекології та природних ресурсів України, 2016. – 59 с.
2. Андрусевич А. На шляху до зеленого зростання: моніторинг прогресу в Україні / А.Андрусевич, Н.Андрусевич, З.Козак, О.Хомякова. – Львів. – 2014. – 76 с.
3. Roman Lebed «Water and sanitation: solutions in the name of life». К.: World Health Organization, 2011. – 5 р.
4. Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2013 році. – К.: ДП «НДКІТІ МГ» : Мін-во регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, 2014. – 454 с.